

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

DONA linka nonstop (telefonická linka – poskytuje konzultace pacientům/ <u>obětem domácího násilí</u> i pomáhajícím profesionálům)	2 51 51 13 13	Centrum krizové intervence nonstop	284 016 666
Bílý kruh bezpečí nonstop (pomoc <u>obětem trestných činů</u>)	257 317 110	Linka důvěry RIAPS nonstop	222 580 697
		ROSA (centrum pro týrané a osamělé ženy)	241 432 466 602 246 102

INFORMACE:

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí – existuje při obecním úřadě každé obce s rozšířenou působností.

Azylové domy – kontakt na azylový dům v místě poskytnete příslušný sociální odbor obecního či městského úřadu, kontakt poskytnete i DONA linka.

Linky důvěry – každé větší město má svou Linku důvěry – kontakt najdete ve Zlatých stránkách, popřípadě vám jej poskytne příslušný sociální odbor obecního či městského úřadu a také DONA linka.

MĚJTE NA PAMĚTI

Úspěch své intervence neposuzujte podle aktivity pacientů. Oběť domácího násilí je nejvíce ohrožena na zdraví a životě právě v okamžiku, kdy se pokusí opustit násilného partnera/ku. Může trvat poměrně dlouho, než se k tomuto kroku odhodlá. Mnoho týraných osob potřebuje pomalý postup. Každá rada, každý projev podpory, každé laskavé slovo přiblíží týranou osobu k odhodlání svou situaci řešit.

KARTA PRO SESTRY V PRIMÁRNÍ PÉČI

Včasná detekce **domácího násilí** a kontakt s jeho obětí

Máte-li jakékoli pochyby, potřebujete-li zjistit informace o postupech pomoci v případech domácího násilí, chybí-li vám kontakt na nějakou instituci či organizaci, neváhejte kontaktovat **DONA linku 2 51 51 13 13**. Tato nonstop telefonní služba disponuje kvalifikovaným personálem a širokou databází.

„Domácí násilí je věc po výtce medicínská. U obětí domácího násilí nejde jen o somatické postižení. Každé násilí vyvolává v oběti menší či větší psychickou nepohodu až psychické trauma. U obětí domácího násilí je toto trauma potencováno tím, že agresorem je osoba blízká, k níž má oběť často ještě stále dosti silné emoční vazby, nebo z níž má silný strach.“

MUDr. Jan Hubert
Psychiatr a soudní znalec

S oběťmi domácího násilí (dále DN) zejména ženami, seniory či zdravotně postiženými se můžete setkat i vy ve své každodenní praxi. Následující doporučení by vám mohla napomoci včas rozpoznat přítomnost domácího násilí v jejich životě a zvážit vhodný způsob pomoci.

CO JE DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí je **fyzické, psychické nebo sexuální násilí mezi intimními partnery**, tj. manžely, druhy apod.,

- ke kterému dochází **v soukromí**, tedy mimo kontrolu veřejnosti,
- intenzita násilných incidentů se zpravidla **stupňuje** a
- u oběti vede ke **ztrátě schopností** včas zastavit násilné incidenty a efektivně vyřešit narušený vztah.

Širší pojem „*násilí v rodině*“ zahrnuje také násilí páchané na dětech a násilí páchané na seniorech. I pro tyto případy platí rady obsažené v této kartě.

Domácí násilí je jednostranné, agresor a oběť si nikdy nemění role!

CO NENÍ DOMÁCÍ NÁSILÍ

- SPOR
- JEDNORÁZOVÝ INCIDENT
- VZÁJEMNÉ POTYČKY MEZI PARTNERY

JAK ODLIŠIT DOMÁCÍ NÁSILÍ OD RODINNÝCH PROBLÉMŮ A KRIZÍ

1. Přímým dotazováním.

Klíčové jsou dotazy na fyzické, psychické, sexuální a také ekonomické násilí.

2. Pomocí následujícího odlišení – **diferenciálně diagnostická kritéria** jsou tři:

a) **Startér násilí.**

DN není vyprovokované chování oběti. Klíčová je otázka „Co předcházelo incidentu?“

b) **Opakování násilí.**

DN není jednorázový akt. Je to proces, který má start, vývoj a spěje k nějakým koncům. Zásadně mění povahu partnerského vztahu. Klíčové otázky jsou „Kdy to začalo, jak dlouho to trvá, co se děje nyní?“

c) **Pocit oběti.**

Oběť DN má typické pocity, zejména strach z opakování násilí. Klíčové otázky jsou „Jak reagujete, na co myslíte, jak se cítíte?“

ROZPOZNAVÁNÍ OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Oběti domácího násilí vám většinou samy od sebe nesdělí žádné informace o svém problému. Promluvte však, jestliže jim budou kladeny jednoduché a přímé otázky nekonfliktním tónem a v důvěryhodném prostředí.

S pacienty o tomto problému nehovořte v přítomnosti jiných osob, zejména jejich partnerů/partnerek.

Někdy je těžké rozpoznat týranou osobu, jestliže nevyhledá pomoc v akutní fázi po incidentu. Tyto osoby často trpí studem **a mohou uvádět jiné důvody pro své potíže.**

Mají tendenci minimalizovat projevy agrese, **skutečnost je zpravidla horší**, než uvádějí.

Budte trpěliví.

Mnoho týraných osob potřebuje pomalý postup (drobné krůčky raději než radikální řešení), ačkoli jejich situace je velmi zlá.

● **„Psychologické“ signály domácího násilí:**

- manipulace s realitou (laxnost, odmítání pomoci);
- neschopnost ventilovat vztek;
- disociace;
- subjektivní minimalizace násilí;
- naučená pasivita, bezmoc, sebedestructivní a sebeobviňující reakce;
- přílišná ochota vyhovět druhým.

Oběť ztrácí výhled do budoucnosti.

Proto se u ní projevují:

- snížení sebehodnocení;
- zvýšená dráždivost;
- čerstvé zážitky spojené s rolí oběti.

● **Okolnosti budící podezření na DN**

Spolehlivý marker neexistuje, DN je pravděpodobnější v těchto případech:

- Vícečetná zranění, zejména hlavy, obličeje a krku.
- Četná obranná zranění.
- Delší časový úsek mezi vznikem zranění a vyhledáním lékařské pomoci.
- Neuspokojivá vysvětlení zranění („pád ze schodů“).
- Jakékoli zranění ženy během těhotenství, zejména zranění břicha a prsou.
- Anamnéza traumatu.
- Neurčité somatické stesky.
- Psychické problémy jako deprese, sebevražedné představy, úzkost, poruchy spánku.
- Partner/ka, případně příbuzní, kteří se zdají být přesvědčení, že jsou neustále blízko pacienta/ky.

Máte-li jistotu, či jen podezření, že pacient/ka je obětí domácího násilí, doporučujeme kontaktovat příslušnou sociální pracovníci buď v nemocnici nebo v místě bydliště pacienta/ky.

ZÁSADY KOMUNIKACE S OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

- **empatie**, aktivní naslouchání, potvrzování emocí;
- **upřímnost** (problém DN je vždy složitý, komplikace a další útrapy nelze před pacienty zamlčovat);
- **porozumění** (důležité: nikdy nepodmiňovat pomoc tím, že oběť opustí tyrana; oběť musí vědět, že i po nešťastném pokusu o záchranu vztahu bude pomáhajícími pracovníky akceptována).

● **Doporučení pro vedení rozhovoru**

Povzbudte pacienta/ku k rozhovoru. V jeho průběhu budujte vzájemnou důvěru, naslouchejte, neuposuzujte. Tažte se výslovně po incidentech DN.

- Stalo se někdy, že vás někdo blízký uškolil či jinak fyzicky napadl, nebo že vám vyhrožuje?
- Děje se to nyní?
- Cítíte se doma bezpečně?
- Vypadá to, jako by vás někdo uškolil – jak se to stalo?
- Lidé, kteří mají tyto potíže, bývají obětí násilí ve svých rodinách – děje se něco takového u vás?
- Jak se nyní cítíte?
- Vyhledal/a jste už někdy pomoc?
- Jak se k vám partner/ka choval/a?
- Co dělal/a?
- Jak jste se cítil/a?
- Kdy to začalo?

- Jak to začalo?
- Jak jste se choval/a při prvním napadení?
- Co vás dnes nejvíc trápí?
- Jsou ohroženy také děti?
- Jak reagují na DN?
- Jak vidíte teď váš vztah?
- Jak vám můžeme pomoci?
- Co očekáváte od nás?
- Jaké máme společné možnosti řešit váš problém?

SIGNÁLY ZVÝŠENÉHO RIZIKA PRO OBĚŤ

Zvýšené riziko vzniká zejména tehdy, jestliže agresor:

- je držitelem střelné zbraně;
- je abusérem alkoholu nebo jiných drog;
- vyhrožuje zabitím nebo sebevraždou;
- napadá i děti;
- již napadl i zakročující policisty;
- má sklon ke slídění či pronásledování oběti.

Jsou-li přítomny dva nebo více signálů zvýšeného rizika, je ohrožení oběti velmi vážné.

Je namístě hledat možnosti azylového ubytování, případně doporučit podání trestního oznámení na agresora.

Poskytněte pacientům kontakt na organizace pro pomoc obětem trestných činů a krizové linky.

Povinnost oznámit trestný čin » trestní zákon § 168

Zjistíte-li týrání dětí (případně jiné svěřené osoby), vždy hlase případ policii.

Povinnost přezkazit trestný čin » trestní zákon § 167

Zjistíte-li, pohlavní zneužívání dítěte, případně jiné svěřené osoby, vyplývá pro vás ze zákona povinnost tento trestný čin přezkazit. Tzn. učinit takové

opatření, aby pachatel nemohl ve svém jednání pokračovat. Například své zjištění oznámíte OSPOD nebo policii.

Doporučení:

Zjistíte-li, že v domácnosti postižené násilím mezi dospělými žijí děti, vždy hlase případ orgánu sociálně-právní ochrany dětí.